

ÚRAD PRE VEREJNÉ OBSTARÁVANIE
Sekcia metodiky a vzdelávania, odbor metodiky a regionálnych centier,
oddelenie metodiky a zadávania zákaziek
Ružová dolina 10, 821 09 Bratislava

Právny rámec:

Zákonom č. 278/2024 Z. z. z 3. októbra 2024, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s ďalším zlepšovaním stavu verejných financií bol novelizovaný § 27 ods. 1 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, kde sa s **účinnosťou od 1.1.2025** základná sadzba dane na tovary a služby mení z doterajších 20 % na 23 % zo základu dane (prípadne dochádza k zníženiu na 19 % pri niektorých tovaroch a službách alebo zníženiu na 5% pri registrovaných sociálnych podnikoch). Podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov platí, že **pri zmene sadzby dane sa použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti.**

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že legislatívna zmena predstavujúca percentuálne zvýšenie/zníženie dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) predstavuje vo vzťahu k už uzavretým zmluvám, ktoré sú výsledkom verejného obstarávania s presahom plnenia do roku 2025 (ak zmluvné strany nemajú dojednané jasné, presné pravidlá zmeny zmluvy v zmysle ust. § 18 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní) **nepodstatnú zmenu zmluvy podľa § 18 ods. 1 písm. e) zákona o verejnom obstarávaní.** V danom prípade ide o legislatívnu zmenu rovnako zaťažujúcu všetky hospodárske subjekty, ktoré sú platcami dane z pridanej hodnoty a teda nedochádza k naplneniu žiadneho z predpokladov uvedených v ustanovení § 18 ods. 2 písm. a) až d) zákona o verejnom obstarávaní, pri naplnení ktorých sa zmena zmluvy považuje za podstatnú.

Zmena zmluvy sa v zmysle ust. § 18 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní **obligatórne realizuje písomnou formou** (§ 2 ods. 5 písm. h) zákona o verejnom obstarávaní) a zahŕňa všetky dôvody zmeny zmluvy podľa citovaného ustanovenia. Zákon o verejnom obstarávaní neupravuje teda osobitnú výnimku z uvedeného pravidla pre niektorú z predpokladaných zákonných zmien. V danej súvislosti je možné poukázať aj na povinnosť podľa § 64 ods. 1 písm. c) cit. zákona a to zverejniť každú zmenu zmluvy, rámcovej dohody v profile do siedmich pracovných dní odo dňa jej uzavretia (v prípade podlimitných zákaziek sa predmetná povinnosť vzťahuje od 15.1.2025 iba na zákazky zadávané bežným postupom podľa § 110 zákona o verejnom obstarávaní). Legislatívnu zmenu sadzby DPH je teda potrebné riešiť formou písomného dodatku zmluvy/rámcovej dohody podľa § 18 ods. 1 písm. e) zákona o verejnom obstarávaní, nedochádza k nej automaticky.

Zákon o verejnom obstarávaní pod pojmom zmluva (ktorá je súčasne jedným z definičných znakov pojmu zákazka) rozumie právny úkon, na vznik ktorého sú spravidla potrebné minimálne dva súhlasné prejavy vôle, respektíve právne úkony minimálne dvoch subjektov („zmluvných strán“), a ktorý zakladá určitý (konkrétny) právny vzťah medzi týmito subjektami. V zjednodušenej forme proces uzatvorenia zmluvy pozostáva z tzv. oferty (návrhu na uzavretie zmluvy, resp. ponuky) a jej akceptácie, t. j. vyjadrenia súhlasu druhej zmluvnej strany s týmto návrhom. Podľa § 10 ods. 9 zákona o verejnom obstarávaní zmluva, rámcová dohoda a koncesná zmluva musia mať písomnú formu, ak tento zákon neustanovuje inak.

V prípade, ak sú písomnými dokladmi súvisiacimi s dodávkou predmetu plnenia objednávka, faktúra a pod., t.j. prípady, v ktorých nedochádza k zachyteniu prejavov vôle

verejného obstarávateľa a dodávateľa na jednom písomnom dokumente, verejný obstarávateľ rovnako vyjadruje záujem na dodaní tovarov, poskytnutí služieb alebo realizácii stavebných prác a zo strany určitého hospodárskeho subjektu dochádza k akceptácii tejto požiadavky a poskytnutí plnenia za odplatu. Pokiaľ ide o vystavenie objednávky, tá je práve prejavom vôle verejného obstarávateľa „nakúpiť“ určitý tovar, službu alebo stavebnú prácu a obvyklou reakciou (jej akceptáciou) na to bude dodávka uvedeného zo strany určitého hospodárskeho subjektu. V určitom momente tak dochádza k uzatvoreniu zmluvy, no s tým rozdielom, že nie je výslovné zachytená na jednom dokumente.

Vychádzajúc z uvedeného, s prihliadnutím na skutočnosť, že nie je súladné s predpismi finančného práva uzatvárať zmluvu s „neplatnou“, resp. neaktuálnou DPH, je podľa nášho názoru možné aj takúto zmluvu (objednávka-faktúra) zmeniť v súlade s ustanovením § 18 ods. 1 písm. e) zákona o verejnom obstarávaní v kontexte zmeny sadzieb DPH od 1.1.2025.

Priklady súvisiace so zmenou DPH:

Ak lehota na predkladanie ponúk k procesu verejného obstarávania začatého v roku 2024 (s platnou 20% DPH) bude plynúť aj v roku 2025, je žiadúce doplniť zmenu DPH do súťažných podkladov a primerane predĺžiť lehotu na predkladanie ponúk (ktorá ešte neuplynula).

V situácii, keď ponuky boli predložené v roku 2024 s DPH 20% (resp. 10%) ale ich vyhodnotenie, resp. plnenie zmluvy prebehne až v roku 2025, keď sú už účinné nové sadzby DPH (zvýšenie na 23%, prípadne zníženie na 19% pri niektorých tovaroch a službách alebo zníženie na 5% pri registrovaných sociálnych podnikoch) úrad odporúča postup, pri ktorom verejný obstarávateľ sám prepočíta ceny uvedené v ponukách uchádzačov v súlade s DPH účinnou od 1.1.2025. Následne zašle prostredníctvom prostriedku, v ktorom prebieha proces verejného obstarávania takýto prepočet jednotlivým uchádzačom s lehotou na jeho verifikáciu spolu s upozornením, že ak nebude uchádzač v tejto lehote reagovať má sa za to, že voči prepočtu nenamieta. Verejný obstarávateľ potom vyhodnocuje takto upravené cenové ponuky v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní, t. j. podľa nastavených kritérií.

V prípade, ak ide napr. o postup superreverznej verejnej súťaže, v ktorom sa ponuky vyhodnotili na základe zvoleného kritéria - najnižšia cena, analogicky je teda potrebné „vrátiť“ sa do hodnotenia kritéria najnižšia cena a prepočítať jednotlivé ponuky v zmysle vyššie uvedeného, nakoľko plnenie bude prebiehať po 1. 1. 2025, t. j. v čase účinnosti vyššej, či nižšej DPH v závislosti od statusu uchádzača a predmetu plnenia. Následne bude prebiehať vyhodnotenie uchádzača, ktorý sa umiestnil na prvom mieste v poradí v súlade s § 66 ods. 7 písm. b) zákona o verejnom obstarávaní, v spojení s 55 ods. 1 cit. zákona.

Vo všeobecnosti platí, že zadávať zákazky na základe platnej rámcovej dohody je možné iba do vyčerpania v nej dohodnutého maximálneho rozsahu plnenia, resp. maximálnej ceny alebo do uplynutia doby, na ktorú bola uzavretá, podľa toho, ktorá skutočnosť nastane skôr, t. j. z rámcovej dohody je možné čerpať počas dohodnutej doby jej trvania, resp. do výšky dohodnutého rámca plnení (do výšky maximálnej hodnoty plnenia, ktoré rámcová dohoda zastrešuje). Aj rámcovú dohodu možno meniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania za podmienok deklarovaných v § 18 zákona o verejnom obstarávaní. Zákon vychádza z pojmu zmluva/rámcová dohoda bez konkretizácie postupu, ktorého je táto výsledkom.

Ak ide o rámcovú dohodu uzavretú v období platnosti 20%-nej DPH, a ktorá je platná aj v roku 2025, je možné uzavrieť dodatok podľa § 18 ods. 1 písm. e) zákona o verejnom obstarávaní, ktorým by sa navýšila hodnota rámcovej dohody z titulu zvýšenej/zníženej sadzby DPH, ale iba v rozsahu, ktorý sa týka nevyčerpaného rozsahu z rámcovej dohody, ktorého plnenie môže/bude prebiehať v čase zvýšenej, resp. zníženej sadzby DPH.